

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU CRNE GORE

**PRAVILA
O UPOTREBI ZNAKA USAGLAŠENOSTI PROIZVODA
SA ZAHTJEVIMA CRNOGORSKIH STANDARDA**

Podgorica, Jun 2008. godine

Na osnovu člana 13 stav 1 tačka 6 Odluke o osnivanju Instituta za standardizaciju Crne Gore ("Službeni list RCG", broj 21/07), a u skladu sa članom 33 stav 1 tačka 11 Statuta Instituta za standardizaciju Crne Gore, Upravni odbor je na VI redovnoj sjednici održanoj dana 02.06. 2008. godine donio

PRAVILA O UPOTREBI ZNAKA USAGLAŠENOSTI PROIZVODA SA ZAHTJEVIMA CRNOGORSKIH STANDARDA

1. Opšte napomene

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 12 Zakona o standardizaciji ("Službeni list CG", broj 13/08), Institut za standardizaciju Crne Gore (u daljem tekstu: Institut) odobrava upotrebu dobrovoljnog znaka usaglašenosti proizvoda sa zahtjevima crnogorskih standarda (u daljem tekstu: ISMEmark), u skladu sa svojim pravilima.

Polazeći od zahtjeva tržišta, gdje se ukazala potreba postojanja jedinstvenog znaka sa prepoznatljivim značenjem, a koji se ne odnosi samo na bezbjednost proizvoda nego obuhvata i kompletnu njegovu izradu, performance, kvalitet, ekološki aspekt i sl., Institut je na takve zahtjeve reagovao uspostavljanjem sistema dobrovoljne sertifikacije usaglašenosti proizvoda sa zahtjevima crnogorskih standarda.

Nacionalni sistem dobrovoljne sertifikacije usaglašenosti proizvoda sa zahtjevima crnogorskih standarda, izgrađen je od strane Instituta i zasniva se na sličnim sistemima koji su uspostavljeni u okviru evropskih organizacija za standardizaciju CEN i CENELEC.

Uvođenje sistema dobrovoljne sertifikacije, daje mogućnost proizvođačima da dokažu usaglašenost njihovih proizvoda sa zahtjevima crnogorskih standarda, a potrošačima obezbjeđuje povjerenje u kvalitet proizvoda.

Proizvođači koji su dokazali usaglašenost svojih proizvoda sa zahtjevima crnogorskih standarda, koriste znak ISMEmark na osnovu licence koju proizvođaču izdaje Institut.

Ocjenu usaglašenosti u sistemu dobrovoljne sertifikacije usaglašenosti proizvoda sa zahtjevima crnogorskih standarda sprovode sertifikaciona tijela koja su upisana u registar Instituta.

Ovim dokumentom utvrđuju se opšti principi za dodjelu licence za upotrebu znaka ISMEmark, koji potvrđuje usaglašenost proizvoda sa odgovarajućim standardom. Dokument definiše pravila i uslove koje treba da ispune proizvođači u cilju sticanja licence za upotrebu znaka ISMEmark, obaveze sertifikacionih tijela i Instituta u ukupnoj proceduri dodjele znaka ISMEmark.

2. Termini i definicije

Za potrebe ovog dokumenta primjenjuju se osnovni termini i definicije koji su preuzeti iz drugih dokumenata i/ili prilagođeni potrebama ovog dokumenta.

standard

dokument, utvrđen konsenzusom i odobren od priznatog tijela, kojim se utvrđuju, za opštu i višekratnu upotrebu, pravila, smjernice ili karakteristike za aktivnosti ili njihove rezultate radi postizanja optimalnog nivoa urednosti u datom kontekstu.

Napomena: Standardi treba da budu zasnovani na provjerenim rezultatima nauke, tehnologije (tehlike) i iskustva radi postizanja optimalne koristi za društvo.

Sertifikat

potvrda izdata od strane tijela za ocjenu usaglašenosti o usaglašenosti karakteristika proizvoda sa zahtjevima odgovarajućeg standarda.

Licenca

dokument kojim se dodjeljuje pravo korišćenja dobrovoljnog znaka usaglašenosti sa odgovarajućim standardom a na osnovu izdatog sertifikata.

Ocjenjivanje usaglašenosti

svaka aktivnost kojom se posredno ili neposredno utvrđuje da su ispunjeni propisani zahtjevi standarda za proizvod.

Znak usaglašenosti (ISMEmark)

je grafički stilizovan znak ili oznaka koja ukazuje na usaglašenost proizvoda sa zahtjevima odgovarajućih standarda.

3. Znak ISMEmark

3.1 Značenje

Znak ISMEmark je dobrovoljni znak usaglašenosti proizvoda sa zahtjevima crnogorskih standarda. Znak ISMEmark se dodjeljuje nakon pozitivnih rezultata sprovođenja sistema dobrovoljne sertifikacije. Sertifikacija obuhvata ispitivanje proizvoda u odnosu na zahtjeve crnogorskih standarda, ocjenu dokumentovane kontrole proizvodnje, kontrole na mjestu proizvodnje i stalnog nadzora u toku važnosti sertifikata.

3.2 Svojina i upotreba znaka

Znak ISMEmark je svojina Instituta, koji je registrovan i pravno zaštićen.

Upotreba znaka ISMEmark je dozvoljena isključivo pod uslovima koji su utvrđeni ovim dokumentom.

3.3 Licenca za upotrebu znaka

Samo oni proizvođači koji posjeduju važeću licencu Instituta mogu koristiti znak ISMEmark na svom proizvodu.

3.4 Oblik znaka

Grafički prikaz znaka ISMEmark dat je u prilogu dokumenta (prilog 1).

3.5 Postavljanje znaka na proizvod

Znak ISMEmark koji je izdat u skladu sa pravilima definisanim u ovom dokumentu može biti istaknut na proizvodu ili na pakovanju proizvoda.

Znak ISMEmark mora biti postavljen na vidljivom mjestu.

Znak ISMEmark stavlja se na proizvod, osim u slučaju kada fizička veličina proizvoda to ne dozvoljava ili označavanje nije prikladno sa tipom proizvoda. U tom slučaju znak ISMEmark može da se stavi na pakovanje ili druge nosioce informacija.

U slučaju potrebe za povećanjem ili smanjenjem znaka ISMEmark, obavezno se mora zadržati odgovarajući odnos dimenzija utvrđenih u prilogu 1.

Ako se znak ISMEmark odnosi samo na dio proizvoda, kod označavanja tog proizvoda mora se jasno razgraničiti da se znak ISMEmark ne odnosi na čitav proizvod.

Znak ISMEmark proizvođač može takođe koristiti na dokumentima proizvoda, materijalu za promociju proizvoda i sl., uz obavezno pozivanje na licencu za označavanje proizvoda.

3.6 Važenje upotrebe znaka

Vrijeme trajanja licence za korišćenje znaka ISMEmark uslovljena je vremenskim trajanjem sertifikata na osnovu koje se izdaje.

Vrijeme trajanja licence se po pravilu utvrđuje najviše do pet godina.

Vrijeme trajanja licence se produžava za isti period ukoliko uslovi nijesu izmijenjeni što se dokazuje održavanjem sertifikata.

Nosilac licence ima obavezu obavještanja sertifikacionog tijela i Instituta o svim izmjenama vezanim za proizvod koji mogu imati uticaj na rezultate ocjene usaglašenosti.

U slučaju utvrđivanja neusaglašenosti proizvoda sa zahtjevima crnogorskih standarda, Institut može oduzeti licencu za upotrebu znaka ISMEmark do momenta otklanjanja neusaglašenosti.

4. Uloga Instituta u sistemu dodjeljivanja znaka ISMEmark

Institut upravlja i održava sistem dobrovoljne sertifikacije u cilju dodjeljivanja znaka ISMEmark. Institut sprovodi sljedeće aktivnosti:

- donosi pravila o dodjeli i upotrebi znaka ISMEmark,
- evidentira zahtjeve za dodjelu licence za korišćenje znaka ISMEmark,
- dodjeljuje licencu za korišćenje znaka ISMEmark,
- vodi i održava registar sertifikovanih tijela koja rade u sistemu dobrovoljne sertifikacije u cilju dodjeljivanja znaka ISMEmark,
- vodi i održava registar proizvođača kojima je dodijeljeno korišćenje licence za ISMEmark,
- vodi registar proizvoda na kojima je postavljen znak ISMEmark,
- utvrđuje cijenu dodjele i korišćenja znaka ISMEmark,
- razrješava sporove između nosioca licence i sertifikacionog tijela nastalih u dijelu primjene ovog dokumenta.

5. Postupak dodjeljivanja licence

5.1 Zahtjev za dodjelu licence

Zahtjev za dodjelu licence za upotrebu znaka ISMEmark podnosi se Institutu na obrazcu datom u prilogu 2.

Institutu registruje zahtjev i podnosiocu zahtjeva dostavlja spisak certifikacionih tijela iz registra.

5.2 Registar certifikacionih tijela

Sertifikaciona tijela koja mogu učestvovati u sistemu dobrovoljne sertifikacije za dodjelu znaka ISMEMark se upisuju u registar certifikacionih tijela Instituta i dodjeljuje im se jedinstven registracioni broj.

U registar certifikacionih tijela Instituta upisuju se tijela akreditovana prema standardu EN 45011, koja koriste usluge ispitnih laboratorija (internih i eksternih) akreditovanih prema standardu ISO/IEC17025, a koje su Institutu podnijele zahtjev za učestvovanje u sistemu dobrovoljne sertifikacije za dodjelu znaka ISMEMark.

5.3 Sprovođenje postupka sertifikacije

Nakon potpisivanja ugovora sa podnosiocem zahtjeva, certifikaciono tijelo vrši uvid u odgovarajuću dokumentaciju, proizvodnju i sprovodi ocjenu usaglašenosti proizvoda sa zahtjevima standarda.

Preduslov za sertifikaciju je postojanje interne kontrole proizvodnje koja se odnosi na predmetni proizvod, a koja obuhvata kontrolu cjelokupne proizvodne linije (od sirovine do finalnog proizvoda) i skladištenja, uzimajući u obzir elemente serije standarda ISO 9000. Ukoliko je uspostavljen sistem menadžmenta kvalitetom, interna kontrola proizvodnje mora biti prepoznata kao jedan od procesa sistema menadžmenta kvalitetom.

Sertifikaciono tijelo sprovodi postupak sertifikacije koji obuhvata:

a) predsertifikacionu provjeru, koja obuhvata uvid u:

- specifikaciju standarda koji se odnose na proizvod,
- konstrukcionu dokumentaciju,
- proizvodnu dokumentaciju,
- organizacionu šemu proizvodnje,
- dokumentaciju unutrašnjeg sistema kontrole i ispitivanja,
- dokumentaciju sistema menadžmenta kvaliteta,
- dokumentaciju mjernih instrumenata,
- upravljanje izmjenama na proizvodu;
- upravljanje izmjenama standarda.

b) postupak sertifikacije, koji obuhvata:

- obim i specifikaciju odgovarajućih ispitivanja i kontrola;
- provjeru proizvodnje,
- uzimanja i ispitivanje uzoraka.

c) nadzor nad sertifikovanim proizvodom sa ciljem obezbjeđenja trajne usaglašenosti proizvoda sa zahtjevima utvrđenim odgovarajućim standardima.

Kroz izvještaje, certifikaciono tijelo obavještava podnosioca zahtjeva o rezultatima ocjene usaglašenosti.

Ako certifikaciono tijelo utvrdi neusaglašenosti, o tome obavještava podnosioca zahtjeva i daje odgovarajuća objašnjenja.

U vremenskom periodu koji nije duži od 3 mjeseca, podnositelj zahtjeva preuzima korektivne mjere, nakon čega certifikaciono tijelo ponavlja aktivnosti provjere koje smatra neophodnim.

5.4 Dodjeljivanje licence

Ako je rezultat certifikacione provjere pozitivan, certifikaciono tijelo sačinjava završni protokol i izdaje certifikat, kojim se potvrđuje usaglašenost proizvoda sa zahtjevima standarda.

Certifikat se označava rednim brojem i potpisuje ga odgovorno lice certifikacionog tijela.

Kopiju certifikata i završnog protokola certifikaciono tijelo dostavlja Institutu na osnovu čega Institut dodjeljuje podnosiocu zahtjeva licencu za korišćenje znaka ISME mark.

Institut vodi i održava registar izdatih licenci.

Troškovi izdavanja licence utvrđuju se Cjenovnikom usluga Instituta.

6. Postupak proširenja certifikacije

Za dodatne tipove ili modele proizvoda, korisnik licence podnosi zahtjev Institutu za proširenje licence za korišćenje znaka ISME mark. Dodatna licenca odnosi se samo na proizvode koji su predmet proširenja certifikacije, a naziva se dodatna jer se izdaje po postupku koji daje mogućnost da se prilikom ocjene usaglašenosti neki od ranije izvedenih dokaza uvažavaju i ne ponavljaju, pa samim tim za podnosioca zahtjeva ovo može da pruži određene pogodnosti.

7. Nadzor

Certifikaciono tijelo vrši redovni i vanredni nadzor nad certifikovanim proizvodom sa ciljem održavanja dodijeljenog certifikata.

Vlasnik licence je u obavezi da za potrebe nadzora koji vrše ovlašćeni predstavnici certifikacionog tijela, omogući nesmetanu provjeru svih elemenata predviđenih nadzorom, uključujući i uzimanje potrebnog broja uzoraka.

U slučaju, da rezultati nadzora ukazuju na postojanje neusaglašenosti, certifikaciono tijelo mora odmah obavijestiti vlasnika licence sa ciljem otklanjanja utvrđenih neusaglašenosti u propisanom roku koji nije duži od tri mjeseca, kao i Institut. U toku vremena otklanjanja neusaglašenosti, a na predlog certifikacionog tijela, Institut će privremeno oduzeti licencu za stavljanje znaka ISME mark na proizvode koji se nalaze u procesu proizvodnje.

Institut može oduzeti licencu za korišćenje znaka ISME mark u slučaju:

- a) kada certifikaciono tijelo utvrdi da proizvod nije u skladu sa odgovarajućim standardima, a utvrđene neusaglašenosti su takve prirode da se ne mogu otkloniti u roku od tri mjeseca,
- b) kada u roku koji je propisan od strane certifikacionog tijela nijesu sprovedene korektivne mjere,
- c) kada je nosilac licence prestao sa ispunjavanjem ugovorene obaveze sa certifikacionim tijelom,
- d) kada dalja upotreba proizvoda može ugroziti zdravlje, bezbjednost i zaštitu životne sredine,
- e) kada nosilac licence to zahtijeva.

O oduzimanju licence Institut obavještava nosioca licence, pri čemu obavještenje sadrži:

- vrijeme oduzimanja licence,
- obrazloženje za oduzimanje licence,
- uslove koje treba ispuniti radi ponovnog dobijanja licence.

8. Žalbe

Žalbe na proizvode označene znakom ISMEmark mogu se dostaviti Institutu, koji ove žalbe evidentira i prosljeđuje sertifikacionom tijelu radi sprovođenja postupka provjere navoda žalbe kroz vanredni nadzor.

U slučaju da na osnovu provjere sertifikaciono tijelo utvrdi neusaglašenost sertifikovanog proizvoda, Institut može oduzeti pravo korišćenja znaka ISMEmark.

9. Prava i obaveze

Nosilac licence ima pravo korišćenja znaka ISMEmark za proizvode navedene u licenci. Nosilac licence je odgovoran za korišćenje znaka ISMEmark u skladu sa ovim pravilima.

Nosilac licence je dužan da otkloni mogućnost svake zloupotrebe licence za korišćenje znaka ISMEmark.

10. Završne odredbe

Izmjene ovog dokumenta vrše se na način propisan za njegovo donošenje.

Ovaj dokument stupa na snagu danom donošenja.

PREDSJEDNIK U.O.
Prof. dr Milan J. Perović, s.r.

PRILOG 1: Grafički prikaz znaka ISMEmark (jednakostranični trougao)

Polje 1: Zadnje dvije cifre godine izdavanja licence

Polje 2: Identifikacioni kod licence

PRILOG 2: Obrazac Zahtjeva za dodjelu licence za korišćenje znaka ISMEmark

Broj:

Datum:

(Ispunjava Institut)

ZAH T J E V

za dodjelu licence za korišćenje znaka ISMEmark

Podnosilac zahtjeva

(naziv i adresa)

telefon: e-mail: telefaks:

Prva licenca Obnavljanje licence Proširenje licence
(reg. broj prethodne licence) (reg. broj osnovne licence)

Proizvod (naziv)

Tehnička specifikacija proizvoda

Oznaka tipa

Modifikacije

Trgovački naziv proizvoda

Mjesto proizvodnje

Specifikacija standarda za proizvod:

(mjesto i datum)

(MP)

(potpis ovlaštene osobe)

**Napomena : Zahtjev dostaviti lično ili poštom na adresu instituta:
Institut za standardizaciju Crne Gore, Bul. Svetog Petra Cetinjskog br. 91, 81000 Podgorica**